

NSKS opozarja na neizpolnjene zahteve slovenske manjšine

Deželna vlada avstrijske Koroške je nedavno objavila letošnje poročilo o položaju slovenske narodne skupnosti na avstrijskem Koroškem. Na poročilo so se odzvali pri NSKS: deželna vlada se mora samokritično vprašati, ali so bile doslej izpolnjene obljube njenih predhodnic.

Lucija Kavčič Wikimedia, STA/Daniel Novakovič

Prav tako bi se po mnenju NSKS, ki je ena od krovnih organizacij avtohtone slovenske narodne skupnosti na avstrijskem Koroškem, morali s poročilom ukvarjati tudi vodilni deželni politiki. Kot je v odzivu še zapisal predsednik Društva koroških slovenskih pravnih Rudi Vouk, je poročilo sicer primerjalno, »obširen in hvalevreden prikaz«, ki ga je sestavil urad za narodno skupnost dežele Koroške. Pohvale vredno je, da se letošnje poročilo na več mestih nanaša na stališče slovenskih zastopniških organizacij iz prejšnjega leta, in treba je priznati, da se je v poročilu lani izražena kritika vzela resno, je zapisal Rudi Vouk. »Marsikaj – na primer lani navedeni seznam krajev, kjer tudi 8 let po kompromisu o dvojezičnih krajevnih napisih še vedno

niso postavili manjkajočih dvojezičnih kažipotov – je bilo obdelano in so spomladi 2020 postavili manjkajoče dvojezične kažipote, na primer v Horcah I, Mokrijah ali Goselni vasi. Nekateri dvojezični napisi žal še vedno manjkajo,« je opozoril Vouk.

Premalo denarja

NSKS tudi ponovno poudarja, da finančna podpora avstrijske države narodnim skupnostim že od leta 1995 ostaja nominalno enaka, kar pomeni, da se je podpora dejansko zmanjšala za polovico: »V zvezi s finančnimi podporami narodnim skupnostim je treba zopet ponoviti, da že od leta 1995 ostajajo nominalno (!) nespremenjene, spričo povečane gospodarske moči Republike Avstrije po eni strani in inflacije po drugi strani to

pomeni, da so se podpore narodnim skupnostim zmanjšale za polovico. Za eno najbogatejših držav sveta je to kratko malo sramotno. Tudi v spominskem letu 2020 očitno ne bo uspelo povišati podpor narodnim skupnostim. Zato naj bi se oblikoval vsaj letošnji 'plebiscitni dar' tako, da bo izenačil 25-letno zamudo pri prepotrebni valorizaciji podpor narodnim skupnostim, nato pa je treba brez odlašanja prilagoditi podpore dejanskim potrebam in zanje predvideti tudi redno valorizacijo.«

Več sredstev

Kot je še prebrati v odzivu NSKS na poročilo, je glede vprašanja kakovostne medialne oskrbe narodne skupnosti že bivši državni sekretar Ostermayer pred leti govoril o tem, da gre za »peanuts«, torej za zanemarljivo majhne zneske. Kljub temu ti vse do danes niso našli poti do slovenske narodne skupnosti. Kakovostna medialna oskrba je za narodno skupnost življenjskega pomena, piše Rudi Vouk, ker sicer ta nima nobenega javnega prostora, da bi informirala o položaju in problemih, o njih razpravljala in si tudi sama ustvarjala mnenje. »Če narodna skupnost ne more plačati urednikov svojega edinega

tednika po kolektivni pogodbi, potem tudi ni zagotovljen potrebam narodne skupnosti ustrezajoč informacijski tok. Pravico do lastnih medijev narodnim skupnostim zagotavlja določilo prvega odstavka 7. člena avstrijske državne pogodbe, pri čemer v tem določilo ne vidimo le liberalne pravice do lastnih medijev v lastnem jeziku na lastne stroške, temveč jo pojmuje kot obveznost Republike Avstrije, da iz sredstev za pospeševanje tiska zagotovi ustrezno medijsko oskrbo tudi za medije narodne skupnosti,« je zapisal Vouk, ki je opozoril še, da je znesek podpore iz naslova pospeševanja tiska za edini slovenski tehnik sramotno nizek, škandalozni pa so tudi pogoji za izplačilo tega pospeševanja, ki ga prejema časopisi sicer visokimi dobički, časopisi narodnih skupnosti pa ne. Finančna podpora bi vsekakor morala biti večja.

Nujna dvojezičnost

NSKS poleg tega, da zahteva večjo finančno podporo manjšinskim medijem, opozarja tudi na nujno reformo dvojezičnega sodstva, saj dvojezični postopki vedno trajajo mesece dlje kot enojezični, ponovno uvedbo splošne dvojezične šolske izobrazbe na dvojezičnem ozemlju, enakopravno možnost rabe slovenščine kot uradnega jezika, proaktivno politiko dežele avstrijske Koroške pri postavitvi dodatnih dvojezičnih krajevnih tablah, zakon o dvojezičnih otroških vrtcih ter ustrezno ureditev glede dvojezičnosti tudi v deželni zakon o izobraževanju in varstvu otrok. Pozvali so tudi k ustreznim ponudbi dvojezičnih otroških vrtcev in šol na Dunaju in Gradcu.

Slovenščina na sodiščih

Na področju sodstva in uprave so pri NSKS ugotovili, da od leta 2018 naprej ni bilo nobenih sprememb, zato »obstaja nevarnost, da bo morala Avstrija po izteku poročevalnega obdobja ministrskemu komiteju poročati, da priporočil ni vzela resno«. Glede enakopravnosti

uporabe slovenščine kot uradnega jezika na sodiščih pa so pri NSKS napisali dolgo pripombo: pristojne oblasti so, kot kaže, pripravljene uvesti možnost uporabe slovenščine kot sodnega jezika tudi pred okrajnimi sodišči v Velikovcu, Celovcu in Beljaku. Obenem pa naj bi se ukinita obstoječa mala sodišča v Pliberku, Železni Kapli in Borovljah. Razumljivo je, da zastopniki teh občin zaradi lokalnih in regionalnih interesov nasprotujejo zaprtju okrajnih sodišč v svojih krajih. NSKS poudarja, da ustavnopravno zagotovljena pravica slovenske manjšine do uporabe svojega jezika pred sodišči ne more biti odvisna od krajevnih interesov lokalnih politikov. Vprašanje, ali je treba posamezna okrajna sodišča zapreti ali ne, je treba ločiti od vprašanja, pred katerimi sodišči mora slovenski jezik biti dopuščen kot uradni jezik. Z vidika interesnega zastopstva slovenske narodne skupnosti NSKS zahteva, da se na vsak način in neodvisno od usode omenjenih treh malih sodišč slovenščina dopusti kot sodni jezik pred sodišči v Velikovcu, Celovcu in Beljaku. »Ni primerno, da oblast – po geslu divide et impera – pri tem vprašanju drugega proti drugemu izigrava zastopnike narodne skupnosti, če imajo nekateri zastopniki očitno v obeh občinskih interesih, drugi pa interes celotne narodne skupnosti. /.../ Deželo Koroško zato pozivamo, da se na zvezni ravni aktivno zavzema za to, da se na sodiščih v Celovcu, Velikovcu in Beljaku slovenščina dopusti kot uradni jezik. Stroka, tako sodniki kot tudi odvetniki, glede tega že dolgo nima

več pomislekov, manjka samo politika, ki bi na tem področju morala ukrepati,« še piše v poročilu.

Izginjanje Slovencev

Poročilo se po navedbah Rudija Vouka konča s prikazom rezultatov ljudskih štetij na avstrijskem Koroškem, iz katerega je razvidno, da so koroški Slovenci in Slovenke nekoč predstavljali tretjino koroškega prebivalstva, danes pa jih je manj kot tri odstotke. »Od leta 1920 do danes je ostala manj kot ena petina koroških Slovencev in Slovenk. Že zgolj te številke dokazujejo, da je nujna radikalna in temeljita preusmeritev koroške manjšinske politike. Če se nadaljuje statistični razvoj, kot je razviden iz poročila koroške deželne vlade, bo slovenska manjšina na Koroškem izginila. Zato bo treba preveriti in na novo usmeriti politiko na vseh področjih,« je v odzivu še opozoril Vouk.

Poročilo

Poročilo prinaša pregled uresničevanja mednarodnega in nacionalnega prava narodnih skupnosti in podatke, ki kažejo stanje slovenske manjšine na več področjih ter delovanje urada za slovensko narodno skupnost pri uradu dežele avstrijske Koroške mora deželna vlada deželnemu zboru letno, najpozneje do 30. junija, predložiti poročilo o položaju slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Po predložitvi poročila je tudi predvidena obravnava poročila v koroškem deželni zboru. □

Danes Slovenci predstavljajo le tri odstotke prebivalstva na avstrijskem Koroškem; nekoč jih je bila tretjina.

Odziv na poročilo je napisal slovenski odvetnik Rudi Vouk.